

BUITEN

18^E JAARGANG N^O. 23

ZATERDAG 7 JUNI 1924.

DE LÖTSCHBERG-SPOORWEG. KANDERSTEG MET DE BLÜMLISALPHORNGROEP.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET DROOMLAND ACHTER DE BERGEN (1), DOOR GILBERT FRANKAU	BLZ. 266
DE LÖTSCHBERG-SPOORWEG, DOOR T. S. BOSMAN, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 265, 268—271
OUDE DRENTSCHE GEBRUIKEN, DOOR H. HOVING	BLZ. 269
VAN EEN DICHTER DIE EEN GEWOON MENSCH WOR- DEN WOU, (SLOT) DOOR RALPH SPRINGER	„ 270
DE TABAK EN HET ROOKEN, DOOR K. L. SCHAMP	„ 272
VOGELLEVEN, DOOR M., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 272—275
EEN NOORD-HOLLANDSCHE BOERDERIJ IN ZOMER- SIER, DOOR M. KRAMER	BLZ. 274
HOEVEN EN KLAUWEN, DOOR G. D. ROBERTS (2)	„ 275
EEN 100-JARIGE PEREBOOM IN DEN TUIN DER HER- VORMDE BASTORIE TE LOBITH IN VOLLEN BLOEI, ILL.	„ 276

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Het droomland achter de bergen.

Naar het Amerikaansch.

door GILBERT FRANKAU.

EERSTE HOOFDSTUK.

WAARIN DE LEZER KENNIS MAAKT MET DRIE BLANKEN EN EEN GEHEIMZINNIG MEISJE.

HET was warm, ontzettend warm. Buiten dampte de stad Singapore onder een tropischen motregen; vochtige lucht — klamme, bloed-verdunnende lucht — drong de sombere eetzaal van het Hotel Europe binnen. Zelfs See-Sim, de „boy” uit Canton, dien de „Honorable Dicky” te Penang had opgepikt, had het onaangenaam warm, terwijl hij met zijn geel gezicht onbewegelijk achter den stoel van zijn meester stond. „Ayer batou”, beval Dicky. De boy grinnikte en sloop weg, terwijl zijn geborduurde, vilten schoenen geen geluid maakten op den grijzen, steenen vloer. „Wat is ayer batou?” vroeg dokter Cyprian Beamish. „Ijs. Letterlijk water-steen. Vast water. Een vrij aardige manier om het te zeggen,” zei Dicky langzaam. „Je hebt een buitengewone gave om talen te leeren, Lange!” „Vindt je?” „See-Sim, die met het ijs terug kwam, liet handig stukjes in hun glas glijden, schonk de kleine whisky glazen — of stengahs — vol, liet spuitwater tot aan den rand erin opbruisen, en hernam zijn onbewegelijke houding, met zijn handen verborgen in de mouwen van zijn blauw zijden jasje. „Van die twee Fan-qui-lo (vreemde duivels), dacht See-Sim, is de blonde ongetwijfeld groot in rijkdom, wijsheid en kracht. De andere komt mij voor een minder belangrijk persoon te zijn. Dit dacht China, maar wij willen van deze mannen een meer uitgebreide, meer sympathieke beschrijving geven. „De „Honorable” Richard Asscheton Smith, eenige zoon van den Lord Furlmere, die in 1888 trouwde met Miss Sylvia Gates uit Danville, Virginia, was zeer lang en bijna mager met mooie slanke handen en rossig blond haar. Zijn tropische kleeren — ofschoon in Bombay van Foochow zijde vervaardigd, deden iemand onmiddellijk denken aan Bond Street in Londen. Hij droeg zijn haar — licht blond met een gouden glans — kort geknipt;

de snor boven de roode lippen en de mooie tanden, krulde onder fijn besneden neusvleugels; donkere oogharen bedekten droomerige, donker blauwe oogen. Toen Dicky vierentwintig was, had men hem bijna „mooi” kunnen noemen; nu, op zijn dertigste jaar, zag hij er alleen maar aristocratisch uit. En dit aristocratische voorkomen van Dicky was te meer opmerkelijk, daar de Furlmere adel niet dateerde van de komst van Willem den Veroveraar, zelfs niet uit den tijd van Karel II; de overgrootvader van den „Honorable” Richard was een wever geweest, die door hard werken en groote spaarzaamheid erin geslaagd was een van die reusachtige zaken op te richten welke ontstonden in den bloeitijd van Koningin Victoria's regeering. „Dokter Cyprian Beamish was een man met een scherp geteekend, glad geschoren gezicht, zes en dertig jaar oud, ietwat grijzend haar, niet groot van gestalte — en het was niet te verwonderen dat China, vertegenwoordigd door den onbewegelijken See-Sim, hem als een minder belangrijk persoon beschouwde. Hij droeg zijn zijden kleeren slordig; hij scheen rusteloos, was in de oogen van den Chinees geneigd tot „familiariteit”. En toch was Beamish, afgescheiden van zijn ideeën aangaande de „wereldverbetering”, een heel aardige man. „De Beamishes hadden nooit in den handel vooruit kunnen komen. Cyprian, de jongste uit een groot gezin, had in Schotland zijn doktersgraad in de medicijnen behaald; hij werd tot inspecteur van gezondheid benoemd in een badplaats aan de zuidkust, twee jaar vóór in 1914 de oorlog in Europa uitbrak. „See-Sim nam de leege soepborden weg. De vochtige hitte, die elk oogenblik intenser werd, deed alle gesprekken tusschen de twee Europeanen verstommen. Hun vreemdsoortige vriendschap, die begonnen was in een Roode-kruis-tent, bij Neuve Chapelle, nam toe gedurende vier jaren van oorlog, en bereikte haar toppunt in deze na-oorlogsreis door het Oosten. Het oorspronkelijke idee van die reis was van Dicky uitgegaan. Lord Furlmere stond — niettegenstaande zijn zetel in het Hoogerhuis — nog steeds aan het hoofd der groote handelszaak, opgericht door zijn plebeischen grootvader; en zijn zoon wilde gaarne, vóór hij zijn handelsloopbaan weer opnam, welke was afgebroken door zijn militairen dienst, persoonlijk kennis maken met de markten, vanwaar het grootste deel van zijn rijkdom zou komen. Bovendien gevoelde Dicky na twee-en-veertig maanden van bijna voortdurend vechten aan het westelijk front, behoefte aan eenige ontspanning. Hij was tijdens den oorlog opgeklommen van tweedeluitenant tot commandant van een infanterie-bataljon en had in dien tijd twee kogelwonden en twee ridderorden gekregen. „Beamish, die pas gedemobiliseerd was als Officier van Gezondheid, ging op het voorstel in, daar hij „uit de eerste hand den socialen vooruitgang van het Oosten wilde bestudeeren.” „Zij zaten juist te genieten van Goola Malacca (tapioca pudding) toen de „Honorable” Dicky als een standbeeld bleef zitten met half geopende lippen. En op dat oogenblik zweeg niet alleen Dicky, maar iedere man in die groote eetzaal verstomde plotseling. Veertig of vijftig Europeanen zaten daar onbewegelijk te staren, zonder aan eenige wellevendheid te denken. Alleen de onverstoorebare Oosterlingen bewogen zich onhoorbaar op hun geborduurde muilen tusschen de zwijgende tafels door. Want eensklaps, onverwacht, zag iedere man het visioen van zijn hart, zichtbaar verpersoonlijkt, voor zijn verbaasde oogen. „Zij liep tusschen hen door, zich rustig, rhythmisch bewegend; een groote, statige gestalte, met gouden haren, een rooskleurige tint als de vrouwen in het Westen, violette oogen, blanke handen, teedere buste, slanke beenen: een droom — en een verlokking. „Het magische oogenblik ging voorbij; mannen haalden weer adem, woorden keerden terug op hun lippen. Ten slotte was het slechts een vrouw, een gewone, Europeesche vrouw — hoewel een die er „alle machtig” goed uitzag. Daarbij bleef het en zij hervatten hun gesprekken; allen behalve de „Honorable” Dicky, en hij kon slechts als betooverd voor zich uit staren. „Het meisje — zij kon nauwelijks meer dan negentien jaar oud zijn — scheen zich volkomen onbewust van den indruk, dien zij had gemaakt. Zij liep zeer langzaam de zaal door, kijkend naar alle tafeltjes, haar handen rustig langs haar zijden neerhangend. Zij was met den uitersten eenvoud gekleed: kanten blouse met laag uitgesneden hals, korte rok van Chefoo zijde van dezelfde kleur als de zijden kousen, — zij droeg geen hoed — leek in Dicky's oogen op een helm van gesmolten goud, waaronder haar gezicht verlokking en

vlekkeloos uitkeek. ☒ Het meisje had bijna hun tafeltje bereikt vóór Dicky bemerkte, dat zij niet alleen was. Achter haar liep een man, een reus met rood haar en een rooden baard, met woeste roodbruine oogen, on-Engelsch gekleed in een wijde, alpaca broek, een vuurrood hemd, een licht groen jasje met rood gevoerd, dat los om zijn breede schouders hing. In één reusachtige hand droeg hij een zonnehoed, in de andere — met overdreven voorzichtigheid — een mandje met mangostan. ☒ De beide menschen liepen naar een dichtbij zijnd tafeltje, waarbij — alsof hij plotseling uit het niet was te voorschijn geroepen — een kleine, bruine Oosterling verscheen, gekleed in een zwart zijden buis, een smalle, zwarte sarong om zijn midden. Hij nam onderdanig zijn meester den last af en trok den stoel achteruit, opdat het meisje kon gaan zitten. ☒ Groote hemel, dacht Dicky, het is De Gys! Zij herkenden elkaar wederkeerig. De reus, met den stoelleuning in een van zijn kolossale vuisten, keek op, liet den stoel kletterend omvallen en stapte vooruit, met een stem als van een olifant brullend: „Bij de zeven vijanden die ik op één dag versloeg! Het is mijn vriend kolonel Smith!” ☒ René de Gys van het Fransch-Annamitische leger, Ridder van het legioen van eer, militaire orde, oorlogskruis met palmen, was in zijn schoenen zonder hakken zes voet, twee duim lang; maar de Lange, die met Engelsche gegeneerdheid opstond bij die luidruchtige begroeting, stak nog meer dan drie duim boven hem uit. Zoo stonden zij daar, wisselden een stevigen handdruk en alle oogen in de eetzaal waren op hen gericht. Mélie la Blonde's bliken schitterden toen zij hun begroeting zag. ☒ „Morgenavond is het nieuwe maan,” peinsde het blonde meisje. „Morgenavond!” Want de ziel van Mélie evenals het lichaam van Mélie behoorde niet tot het Oosten of tot het Westen, maar tot haar eigen volk, tot het Bloemenvolk achter den Trillenden Steen. ☒ „O! Hoe aangenaam is het weer je hand in de mijne te hebben, mijn lange vriend!” René sprak het levendige Fransch van zijn Zuidelijk geboorteland, niet op den vermoeid-slependen toon van de koloniën. „Hoe lang is het wel geleden dat wij elkaar het laatst hebben ontmoet? Een jaar? Neen, twee jaar. Maar je bent de oude *popotte* achter den Kimmel berg niet vergeten en de cocktails, die wij samen hebben gedronken. Beste vriend, er zijn erger dagen in ons leven geweest. Ik heb je toen al gezegd, dat wij elkaar zouden weerzien, dat wij die dagen zouden betreuren... Maar nu ik je weerzie, betreur ik niets.” „Je bent altijd een enthousiast geweest, *mon cher*,” begon Dicky, en zijn Fransch was het Fransch der Parijsche boulevards. „Wat mij betreft, ik ben heel blij dat ik levend eruit ben gekomen. Wat brengt je naar Singapore?” „Amusement,” zei René kortaf. „Wil je mij niet aan je vriend voorstellen?” Beamish stond op, antwoordde onhandig op de voorstelling. ☒ „En nu moet jelui Madame leeren kennen.” René stak zijn arm door dien van Dicky en ging — gevolgd door Beamish — naar zijn eigen tafeltje. „*Ma chère*, mag ik je voorstellen mijn besten kameraad, kolonel Smith, en dokter Beamish.” ☒ Toen Dicky zich boog om de aangeboden hand van het meisje te vatten, voelde hij een schok — een vreemde, warme trilling, die het bloed in zijn slapen deed kloppen. Totnutoe hadden vrouwen slechts een onbelangrijke rol in Dicky's leven gespeeld, waren op z'n best maar de vriendinnen voor eenige weken geweest. Maar nu hij voor den eersten keer neerkeek op die gouden lokken, even blond als zijn eigen haar, nu hij die zachte blanke vingers in de zijne voelde, nu kende hij de macht der vrouw en zoodra hij ze kende, gevoelde hij vrees. Er kon geen kameraadschap bestaan, tusschen een man en zulk een wezentje. ☒ Plotseling schaamde hij zich voor zijn gedachten. Hij liet de hand van het meisje los. Zij begon te spreken in vreemd, stijf Fransch, dat hij onmogelijk kon thuis brengen...! ☒ Aan hun eigen tafeltje teruggekeerd, bestelden de twee Engelschen koffie en sigaren; zij zonden See-Sim weg en staken zwijgend hun sigaren op. Beiden voelden behoefte iets te zeggen, maar geen van beiden sprak een woord. De nabijheid van De Gys en Mélie maakte het eenige onderwerp, waarover zij wenschten te praten, onmogelijk. Zij konden alleen maar hun nieuwsgierigheid bevredigen door nu en dan een blik te werpen op het vreemde paar, op den vreemd-onderdanigen man, die hen bediende. Beamish merkte op, dat het meisje zoo goed als niets at — een lepelteje soep, een hapje *curry*. ☒ Langzaam liep de eetzaal leeg. De *boys* ruimden een voor een de tafeltjes op en verdwenen geruischloos in de keuken. „Komt bij ons zitten en eet mee van onze mangostano,”

riep de Gys. Hij gaf zijn bediende het een of andere onverstaanbare bevel; deze plaatste de stoelen zoo, dat Dicky tegenover zijn gastheer en naast het meisje zat en Beamish tegenover haar. De Gys stak zijn groote handen in het mandje en haalde vier vruchten te voorschijn. „*Mangoustan!*” sprak hij. „Appel uit het verste Oosten, uit het Gouden Land, uit het Chrysé, waarvan Ptolomeus droomde en dat Marco Polo, de Venetiaan, tot werkelijkheid maakte. ☒ Toen sneed hij de harde donkerroode schillen door, haalde het witte, sappige binnenste eruit en legde het voor zijn gasten neer. Beamish, die altijd graag op de hoogte werd gebracht, vroeg: „Waar is Chrysé?” „Dat moogt ge wel vragen,” antwoordde de Gys. „Sommigen zeggen dat Chrysé het Engelsche Burma is; maar voor mij is Chrysé het Land van Goud, ons Indo-China; het Suvarna Uhum der Ouden; het laatste onontgonnen gedeelte van deze vervelende, oude aarde.” „Maar de aarde is niet vervelend,” beweerde Mélie. „Zelfs ik, die er nog zoo weinig van ken, heb begrepen —” En zij begon te spreken in het vreemde Fransch, dat Dicky zoo in de war bracht. Terwijl hij naar haar luisterde, scheen het hem toe alsof hij een stem uit het verre verleden hoorde, schalksch en geestig. Zoo had Marie Antoinette kunnen spreken, toen zij voor aristocratisch melkmeisje speelde in de Laiterie te Versailles; zoo had ook Marie Antoinette iemand onder haar betoovering kunnen brengen. Want weer was Dicky onder de bekoring van deze vrouw: achter al haar praten, gevoelde hij voortdurend het vrouwelijke in haar wezen. ☒ Maar nu nam De Gys weer het woord en met luide stem sprak hij: „Vervelend! Ja, vervelend. Het zwaard is gebroken, wij leven in den tijd van de pen. Voor menschen zooals ik en jij, oude vriend, is hier op de wereld niets meer te doen. Wij zijn slechts „soldaten”. Nutteloos. Op den mesthoop.” „Wij!” viel Dicky hem in de rede, „spreek alleen voor jezelf. Ik ben een burger, een koopman in katoen.” ☒ De roode man lachte. „Vertel dat den rechtsgeleerden en diplomaten in je land, maar kom daarmee bij mij niet aan, bij De Gys, die zich heel best herinnert hoe je eruit zag in je verscheurd *khaki*, vloekend zooals alleen een Engelschman kan vloeken, met een rookend geweer in je hand. De rechtsgeleerden, politici, diplomaten, liegen ons voor en wij gelooven ze. „De oorlog is dood”, zeggen zij. Ik, René de Gys, vertel je dat de oorlog *niet* dood is, dat de oorlog nooit zal sterven; want de oorlog is de kracht der menschen. Ik haat den oorlog terwille van den oorlog. Maar meer dan den oorlog haat ik zwakheid en gebrek aan discipline en gladde huichelarij en leugens. Hieruit en niet uit kracht, ontstaat de oorlog. De oude Romein was niet gek toen hij zei: „Als ge vrede verlangt, bereid u dan voor op den oorlog.” „Hij was een barbaar uit een barbaarschen tijd,” sprak Beamish. „En ik veronderstel dat wij beschaafd zijn,” zei de Franschman lachend, „en daarom moeten wij hem, die ons slaat, den anderen wang toekeeren, zelfs al behoort hij tot het gele ras.” „Niemand tracht je te slaan, oude driftkop,” kalmeerde Dicky hem. ☒ Maar de Gys bromde in zijn baard: „Zwakheid is gevaar. De wereld vergeet haar les.” En hij vertelde hun van vroegere gevechten, in de moerassen en de jungle, gevechten van blanken tegen gelen, van bruinen tegen blanken. Hij sprak van de Indo-Chineesche ontdekkingsreizigers, van De Lagrée en Garnier, van hun tochten over de Mékong en de Yunnan; hoe De Lagrée stierf in Tong chuan en Garnier — eenige jaren later — in de rijstvelden van Son-tay. „Het waren helden, *mes amis*,” donderde de zware stem. ☒ Hij keek plagend naar Beamish. „Patriotten, barbaren, die hun leven opofferden voor een schijntje kennis op een landkaart, waar niemand naar kijkt — barbaren! Dat doet mijn bloed koken. Waren het allemaal „barbaren,” al die blanken wier gebeente in het Oosten verspreid ligt? Dan ben ik ook een „barbaar” mijnheer. En jij?” vroeg hij Dicky. „Heb jij ook van die water-en-melk begrippen? Ik ben van hetzelfde ras als Doudart de Lagrée, als Garnier. Maar toch bestaat er nog één land dat zijn geheimen voor ons verborgen houdt. Oostelijk van de Mékong ligt dit Gouden Land; westelijk van de Rode Rivier — —” ☒ Plotseling weerklonk een stem, een stem, die de drie mannen nauwelijks herkenden, de stem van Mélie, heesch en dol van angst. „*Non! Non! Non! Je vous défends...*” gilte Mélie. ☒ Toen verstikte de stem in haar keel en haar hoofd sloeg voorover, lag onbewegelijk op de tafel. Rode schillen van de mangostans schenen als enorme bloedvlekken tusschen het losgeraakte goud van haar haren. (Wordt vervolgd).

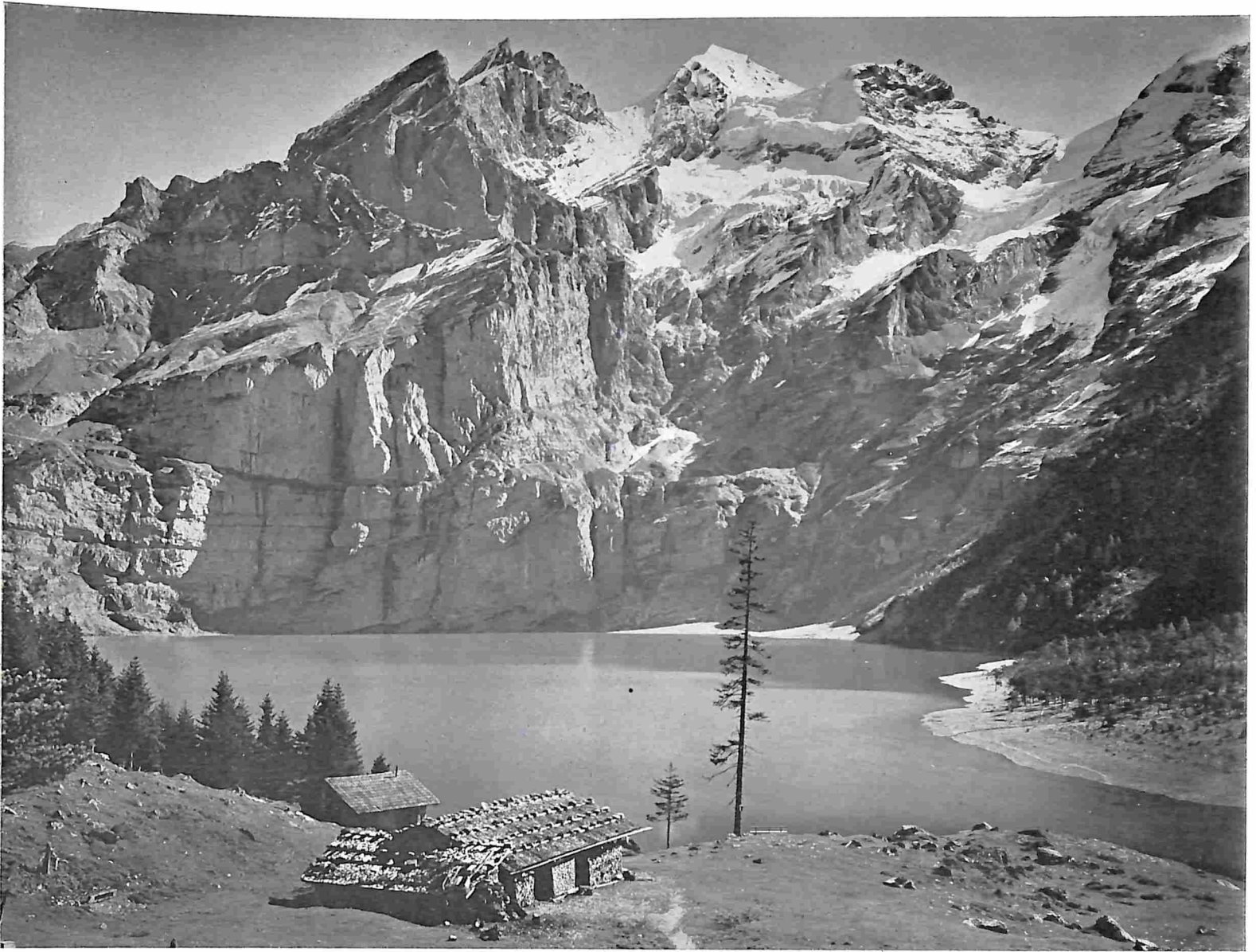

DE LÖTSCHBERG-SPOORWEG. SPIEZ AAN HET THUNERMEER.

DE LÖTSCHBERG-SPOORWEG.

TWEE hoofdroutes doorsnijden het Zwitsersche bergland in de richting Noord-Zuid en wel de St. Gotthardspoorweg van Bazel naar Chiasso en de B. L. S. (Bern-Lötschberg-Simplon) van Bazel over Bern naar Brig. Beide routes zijn overrijk aan natuurschoon en bieden een rijkdom van indrukken, te veel om in een korte spanne tijds te verwerken. Eerst als men rustig wederom thuis zit en de beelden uit de diepte van ons bewustzijn naar boven stijgen, beseft men welk een schoonheid en majesteit de oneindige Natuur in het kleine Zwitserland ten toon spreidt. ☞ Wij willen thans trachten door woord en beeld een indruk te geven van de heerlijke natuur langs de Lötschberg-route. Ook deze spoorweg wordt electricisch geëxploiteerd; in een land als Zwitserland, waar zoo veel waterkracht aanwezig is, vanzelfsprekend. ☞ Rustig zet de trein zich in beweging om in een minimum van tijd de volle snelheid te bereiken, rustig en schijnbaar zonder de geringste inspanning trekt de machine den zwaren trein tegen de hellingen op en wel zóó snel dat men zich telkens moet overtuigen, dat het nu toch werkelijk berg-op gaat. Welk een verschil met de stoomlocomotief; geen roet, geen rook en bovenal: nagenoeg geen vermindering der snelheid op de bergtrajecten. ☞ De sneltreinlocomotieven ontwikkelen 2500 P.K.; twee motoren, elk van 1250 P.K., brengen de vijf gekoppelde assen in beweging. De betrekkelijk kleine drijfwielen duiden er op, dat deze machines voor bergachtig terrein gebouwd zijn! Welk een mysterie, deze schijnbaar doode draad, boven de rails gehangen, een onzichtbare kracht bevattend, zoo geweldig in hare uitingen, dat de zwaartekracht zelfs overwonnen schijnt! ☞ Van Bern uit bereikt men spoedig Thun, aan het meer gelegen en dan Spiez, welks station niet ten onrechte beroemd is door zijn wondermooi uitzicht op het meer en de bergen (afb. hierboven). Eerst in Spiez begint het eigenlijke berg-traject; met zijn liefelijke

idyllische meren naast de grootsche majesteit en verhevenheid der bergen. Steeds hooger stijgen wij; door middel van keertunnels worden in een luttel aantal minuten groote hoogteverschillen overwonnen, een bewijs, dat de menselijke geest voor geen moeilijkheid terugdeinst. Van de prestaties der ingenieurs geeft zoo nu en dan een diep ravijn overspannende spoorwegbrug het bewijs; na het passeeren van de brug verdwijnt de trein soms weer voor een wijle in de eeuwige duisternis van den tunnel. ☞ Welk een eigenaardige sensatie is het toch indien men een keertunnel gepasseerd is en den afgelegden weg beneden zich ziet liggen! ☞ Spoedig bereikt men nu Kandersteg, op de voorplaat afgebeeld. Zwijgend zien de reusachtige bergen neer op de nietige huisjes der menschen als wilden zij spottend zeggen: gij één-dagsvliegjes, gij verbeeldt u de raadselen der schepping en de wonderen van het heelal te kunnen verklaren met woorden. Zie naar ons en leer te begrijpen dat de ziel der wereld zwijgt, dat zwijgen grooter is dan spreken en dat de harmonie der sferen zich bevindt in die trillingen, welke niet waarneembaar zijn voor het stoffelijke gehoororgaan des menschen. . . . ☞ Grootsch en overweldigend wordt hier de omgeving, geest en gemoed verkwikkend en ons als het ware bevrijdend van aardse banden. Want hetzij men lang en innig schouwt naar het op de volgende bladz. afgebeelde meer, zich vredig spiegelend aan de voeten van den bergreus, of dat men het op bladz. 270 afgebeelde berglandschap in zich opneemt, steeds zal de nabijheid dezer natuurmonumenten de stormen van het nietigHeden doen verdwijnen en doen plaats maken voor een grootsche, allesomvattende Rust. Wij zijn een deel geworden der al-natuur, welke haar wonderen hier wel met kwistige hand heeft rondgestrooid. ☞ Voorbij Kandersteg verdwijnt de trein in de ingewanden van de bergen: de Lötschberg-tunnel, met een lengte van bijna 15 K.M. Nauwelijks kan men zich voorstellen dat hoog boven den trein zich de kammen der bergen

DE LÖTSCHBERG-SPOORWEG. HET ÖSCHINEN-MEER BIJ KANDERSTEG, MET DE BLÜMLISALPHORNGROEP.

verheffen en dat de zon de toppen der bergen kust. ☼ De tocht door de duisternis diende echter slechts om ons het Licht nog meer te doen waardeeren, want als de trein dan weldra rechts op de hoogten rijdt van het op blz. 271 afgebeelde brokje Zwitserland, aanschouwt men in de diepte de Rhonevallei, waar ook weer zoo'n electrisch speelgoed-treintje, komende van Lausanne zich voortspoedt. Steeds meer dalen wij, om in het station Brig den Parijschen trein te vinden welke ons zal medenemen naar Italië, weer door een tunnel heen, den Simplon, welke met zijn 20 K.M. lengte de grootste tunnel der wereld is. Waarlijk, de B. L. S. route is rijk, overrijk aan afwisseling. F. S. BOSMAN.

Oude Drentsche gebruiken.

PINKSTEREN.

OK Pinksteren brengt herinneringen aan gewoonten uit vervlogen eeuwen naar voren. Zij zijn in eere gebleven op afgelegen plaatsen tot in onze moderne, alles egaliseerende tijden, en brengen ons voor een wijl onder den invloed harer bekoring. ☼ Het is Pinkster-Maandag. In Zuidlaren gaan de staldeuren open. Kinderen brengen het vee — in de zandstreken heeft men het veelal 's nachts niet buiten — naar de weide. Een is de eerste, de vlugste, en wordt begroet met den naam „Vroegrijp”. Nummer twee en drie, minder fortunlijk, heeten voor dien dag „Dauw-worm” en „Midden in den ton”, en de laatst komende moet tot smaad voor zijn traagheid den naam „Nustkoek” dragen. ☼ Wanneer het vee in den avond terugkeert naar de hofsteden, wordt het begeleid door een knaap, die, toeterend op een hoorn, zijn komst aankondigt. En terwijl hij blaast en de lucht met vroolijkheid vervult, worden „Vroegrijp”, „Dauw-worm” en „Midden in den ton” met bloemen getooid en onder uitgelaten pret en daverend gejubel het dorp binnengeleid. ☼ Is het vee bezorgd, dan gaan ze zingende van huis tot huis :

„Nustkoek, nustkoek, zitst dou zoo diep in de veeren;
Kanst het geroup niet heuren;
Hast dou geen oogies van kiekerdekiek?
Komst ja te laat met de koe'n op de diek.”

☼ Men hoort de meisjes komen, de huisdeuren worden ontsloten, en milde handen geopend om haar iets te schenken. 't Is immers een oud gebruik. Wie zou dat niet eeren! ☼ Het Pinksterfeest, de 50e dag na Paschen, is in zijn oorsprong een zomerfeest, waarmee men in vroegeren tijd de verschijning van de Mei-maand begroette. Het gebruik der heidenen werd door de Christenen op de Pinksterviering overgebracht. Hieruit is het te verklaren, dat, wat in vóór-Christelijken tijd op den 1en Mei gewoonte was, thans teruggevonden wordt op Pinksteren. ☼ In Koevorden hield men zich nog aan den ouden datum. In dit stadje hadden sommige burgers het recht, evenals in enkele steden meer, o.a. vroeger in Steenwijk, hun vee naar een gemeenschappelijke weide, kortweg „meente” genoemd, te brengen. Op den 1en Mei posteerde zich bij die weide een schaar knapen en meisjes om op te letten, wie 's morgens het laatst met zijn vee aankwam. Met die kennis gewapend, gingen ze naar huis, om in den avond, wanneer het vee weer naar den stal werd gedreven, terug te komen. Onder uitbundige vroolijkheid plukten ze dan groen en bloemen, brem en braamstruiken, omkransten daarmee de horens en den rimpeligen nek van den viervoeter, die 's morgens het laatst was aangekomen, en zongen daarbij:

„Pinksterbroed — (broed = bruid), Oranje-zoet,
Hoe zit je zoo diep in de veeren?
Was je wat eerder opgestaan,
Dan had men je geen nood gedaan.”

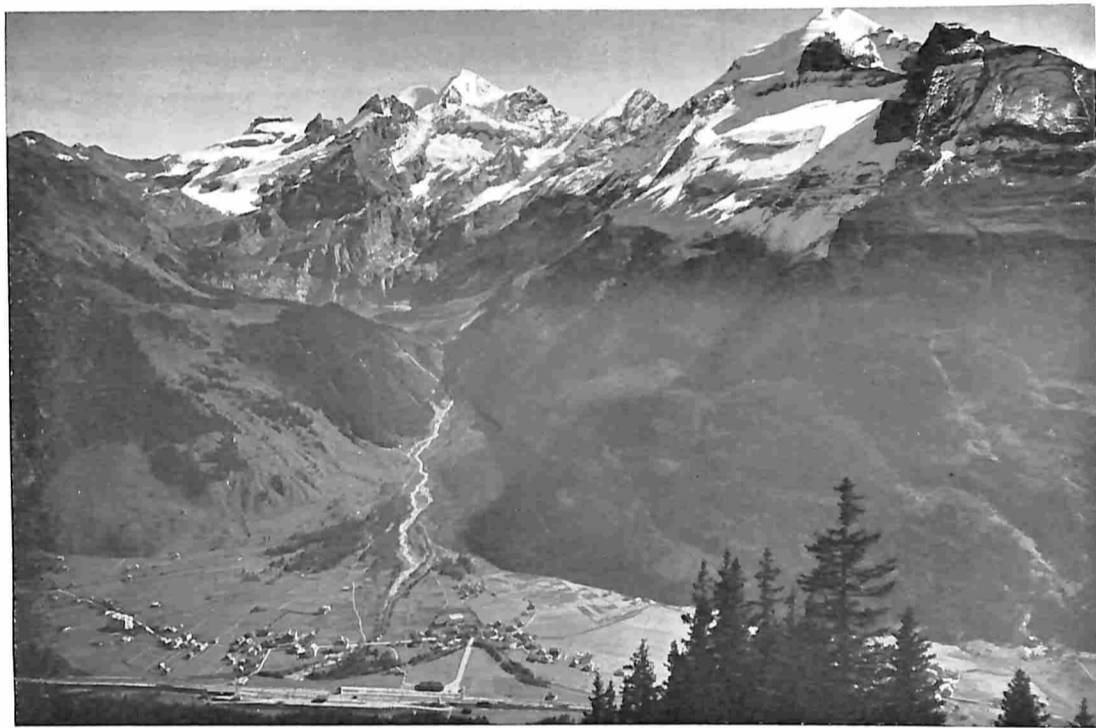
☼ Op andere plaatsen noemde men den knecht, die op Pinksteren het vee het laatst naar de weide dreef, „Pinksterlummel”, en hoe de Drentsche boer den langslaper betitelt, zullen we maar verzwijgen.

H. HOVING.

VAN EEN DICHTER DIE EEN GEWOON MENSCH WORDEN WOU.

(Slot).

NA een week zocht hij weer den toovenaar op. Deze zat genoegelijk op zijn hoop bemodderde bladeren, in regen en wind. ☼ Toen van Bergen wilde vertellen hoe het hem gegaan was, hief de toovenaar de linkerhand op, terwijl de rechter door zijn lange baard woelde. „Ga maar rustig zitten,” zei hij vriendelijk en wees naar het hoopje bemodderde bladeren naast hem, „ik weet er alles van”. ☼ En de wijze, oude man zuchtte alsof hij voor vele jaren zelf een jonge dichter was geweest. „Je dicht weer, niet waar?” „Ik moest wel, het vers zat in me, het moest er uit. O, het is goed, mijn epos,” zei van Bergen trotsch en niettegenstaande zijn groote zorg, met stralende oogen. „Ik weet het,” antwoordde de toovenaar, „ik weet het. Dichten is heerlijk en geeft genot.” „Maar ik zou het graag niet meer doen!” riep van Bergen in wanhoop. „Maak u toch alsjeblijft een gewoon mensch van me, een praktisch mensch, iemand met een positie in de wereld.” „Dichten is heerlijk...” „O alsjeblijft, laat me geen dichter meer zijn, laat me *gewoon* worden. Maak een droge pennelikker van me, alsjeblijft, iemand die vakjes op gelinieerde bladen papier met kruis-strepeneropmoet invullen, honderd maal, duizend maal, duizend maal achter elkaar. Laat me dan maar niet *werken*, want dan maak ik het misschien weer té mooi”... „Je dichterschap afnemen is mij onmogelijk. Maar ik kan maken dat je geen gedichten meer kan schrijven. Althans... Sta op en keer je om,” zei hij vriendelijk. „Loop kalm naar huis en zeg van één tot tien op, erg langzaam, dan van tien tot één en zoo voort, tot je in je kamer bent.” De jonge man groette met droevig handwuiwen en ging naar huis, al maar prevelend op de wijze als de toovenaar hem gezegd had. Toen hij zijn bemodderde broek had afgeborsteld, bracht de post hem een aanstelling aan het departement voor opvoeding, kunst en wetenschap. ☼ Den volgenden ochtend ging hij reeds naar het ministerie, zijn pakje boterhammen, drie met boter en drie met margarine zooals onder rijksambtenaren de gewoonte is, onder den arm. Hij kreeg een plaats aan een tafel waaraan twintig personen zaten. Er stonden vier van die tafels in die zaal en alle waren volledig bezet. In het gebouw waren, buiten deze, nog negentien van die, geheel bezette zalen. Aan elke tafel zaten evenveel dames als heeren. De dames zuigden op een balletje, de heeren op hun duim of pennehouder. Elk hunner had een boek voor zich liggen dat honderd bladzijden besloeg. Elk blad was door horizontale en verticale lijnen in honderd vakken verdeeld en in elk vak was een nul gedrukt. Behalve het zuigen op balletje, duim of pennehouder bestond de bezigheid der beambten uitsluitend in het invullen dier nullen met inkt. ☼ Er waren er onder die beambten, die hun werk zoo nauwgezet waarnamen, dat hun nulletjes drie maal zoo lang duurden als van anderen. Van louter nauwgezetheid vielen ze dan soms in slaap, waaruit ze echter plotseling wakker schrokken als een dame of een heer in hun nabijheid een oogenblik luider op balletje, duim of penhouder zoog. ☼ Voor van Bergen's

DE LÖTSCHBERG-SPOORWEG.
BERGLANDSCHAP BIJ KANDERSTEG.

plaats lag een boek met versch gedrukte nulletjes. De zaalchef reikte hem met moeden glimlach een penhouder toe en wees veelbeteekenend op zijn rechterduim. ☼ Van Bergen zette zich vol ijver aan het werk. Vóór de eerste honderd nulletjes waren ingevuld had hij zich reeds een bekwaamheid eigen gemaakt welke hemzelf verraste. Zijn kringetjes waren mooi egaal zwart en vooral de laatste tien zóó zuiver gevuld, dat men zelfs met geen vergrootglas een spatje of inktlijntje buiten het kringetje kon waarnemen. Tegen elf uur werd het zuigen om hem heen zwakker; meerdere beambten vielen in slaap. Gedurende het koffieuurtje wisten zelfs de hardnekkigste droomers zich echter wakker te houden. ☼ Een uur voor het verstrijken van den dag was van Bergen met zijn boek gereed. Hij had tienduizend nulletjes met inkt ingevuld. ☼ De naast hem zittenden zogen, van verbazing om die voortvarendheid, zoo heftig op balletje, duim of penhouder, dat alle slapers, tot de zaalchef toe, wakker werden. Toen deze vernam wat er gaande was, haalde hij uit de groote brandkast een nieuw nulletjesboek en legde dat voor van Bergen, hoofdschuddend, neer. En hij fronste ontevreden de wenkbrauwen, toen de dichter aanstonds weer met lust aan het invullen ging. ☼ Den volgenden dag maakte een zijner collega's hem er op attent, dat hij roekeloos met de staatsnulletjesboeken omsprong. Het nulletjes-budget had niet voorzien in een gansch boek per dag voor elken beambte der vier tafels van twintig, die in elk der twintig ministerie-zalen waren. Hij moest werkelijk wat meer zuigen en wat minder invullen. ☼ Van Bergen keek hem opmerkzaam aan en erkende inwendig dat hij zich in den man vergist had. Gisteren had hij op hem den indruk van een onaangenaam, hardnekkig-zwijgend menschengemaakt, doch nu vond hij hem niet onsympathiek, doch slechts tamelijk suf. En dien indruk

kreeg hij binnen eenige uren van zijn andere collega's ook. ☼ Hij verdiepte zich niet in de vraag of het nulletjeswerk hen zoo suf had gemaakt, of dat zij waren aangesteld juist vanwege hun sufheid. Maar in hem kwam de drang op, zich wat meer met hen bezig te houden, ter bestrijding dier sufheid. ☼ Het praten hinderde hem niet, met vollen ijver nullen in te vullen. En als hij nu en dan opkeek bemerkte hij dat, hoewel men aandachtig naar hem luisterde, het nulletjes invullen bij de anderen geregelder en sneller ging. Hij maakte een grapje op de belangrijkheid van hun arbeid en dra fantaseerde hij erop door. Hij vertelde. ☼ Ja, hij vertelde een fantastische romantische geschiedenis van een nulletjesvolk met een nulletjeskoning, nulletjesprinsen en nulletjesgebouwen, dieren en parken, de menschen dachten rond, aten rond, liepen, trouwden en vochten rond. Ze voerden nulletjesoorlog met -vliegmachines mee ten strijde... ☼ De anderen luisterden even verrast als hijzelf, toen hij vertelde. Hij had nooit was, verzochten de anderen hem dringend, een ander te vertellen. Het luisteren maakte hun het nulletjes-invullen drie en twintig nieuwe invulboeken uit de groot-brandkast halen. Hij bromde nu en keek dreigend in van Bergen's richting. De dag daarna werkten de beambten zoo lustig

door onder van Bergen's vertellen, dat er niet minder dan twee en zeventig boeken geheel werden ingevuld. Den middag van den vierden dag was de nulletjesvoorraad uitgeput. De chef nam den jongen dichter apart. „Ik geloof niet dat je in je hart een slecht mensch bent,” zei hij, „maar orde moet er zijn. Dat vertellen van jou maakt de lui zoo overstuur, dat ze zich aan het invullen een overspanning werken. Als jij hier nog een maand bleef zou de staatsdrukkerij moeten worden vergroot omdat er geen ruimte meer is voor het plaatsen van nieuwe nulletjesboeken-machines. Zoek je een betrekking als onderwijzer of als voorlezer of als sprookjesverteller; voor nulletjesinvuller deug je niet.” Verslagen door deze nieuwe teleurstelling kwam hij thuis. Hij wist immers wat weer volgen zou. Bijna een week had hij, dank zij het nulletjesinvullen, het dichten kunnen laten. Nu zou het echter weer komen, hem weer overvallen, hem ongeschikt maken voor het verrichten van nuttigen arbeid. Tot 's avonds laat vocht hij er tegen, maar tevergeefs. Toen hij 's morgens wakker werd, aan zijn tafel, lag het eerste bedrijf van een blijspel in verzen voor hem klaar. En tot zijn wanhoop vond hij dat zoo goed, dat hij er de volgende dagen en avonden aan werken bleef. Veertien dagen later bood hij het achter-eenvolgens tien schouwburgdirecteuren aan. Van den een kreeg hij een sigaar en van den ander een uitbrander, omdat hij hem met iets oorspronkelijks lastig viel. Maar niet een hunner sprak van opvoeren. Het stort-regende en stormde alsof de wereld moest vergaan, toen hij ten derde male den toovenaar opzocht. Die zat, uitstekend gehumeurd, op zijn hoop bemodderde bladeren en ving langs zijn rug den regen op die langs den boom neerdroop. De dichter kwam doornat aan en had graag toestemming verzocht in den hollen boom te kruipen om daar een beetje bij te komen. Doch de toovenaar wees hem op zijn gewone, vriendelijke wijze den berg bladeren tot zitplaats aan. „Kan u me dan niet dat noodlottig dichterschap afnemen,” kreunde van Bergen. „Ik ga er kapot van.” „Je dichterschap is onvervreemdbaar van je wezen. Het feit dat je het niet kwijtraken kan, bewijst dat je een echt dichter bent.” „Maar moet een dichter dan juist ongelukkig en ellendig zijn?” „Het groote voorrecht der dichters is ongeluk en ellende te dragen en er schoonheid in te zoeken. Dat is een voorrecht, een gave, die ruimschoots opweegt tegen het gemis van goed eten, een geriefelijke woning en moderne kleding.” „Maar mijn vrouw, mijn arme kleine jongen... Toe probeer het nog éénmaal met me. Neem toch om hundert mijn dichterschap van me af, laat me gewoon zijn.” „Je dichterschap afnemen is onmogelijk, maar het dichten kan ik je doen nalaten, tot...” „Alsjeblieft, alsjeblieft, op mijn woord ik zal nu beter oppassen. Maar geef me dan niet weer een positie waaruit een ander me kan wegsturen.” „Nee, nee,” glimlachte de toovenaar en tastte in zijn zak. „Hier heb je een gelukzwijntje. Wandel naar huis met vroolijk gezicht en streel onophoudelijk zijn staart. En vergeet niet, dat ik verhuizen ga en mijn adres geheim houd. Brieven en telegrammen kan je sturen „Holle Boom, Restante”. Als ik over een kwarteeuw eens gelegenheid heb kom ik ze afhalen.” De kleine zwijnstaart streelend en nu en dan kussend, wandelde van Bergen vroolijk en welgemoed naar huis. Er wachtte hem daar een heer met hoogen hoed en in ordentelijk zwarte kleding. De heer was niet

GEZICHT VAN DEN LÖTSCHBERG-SPOORWEG OP HET RHONEDAL.

meer of minder dan de notaris van een overleden verren achteroom van van Bergen. Die oom was bij zijn leven fabrieksbezitter geweest en had in zijn testament den jongen dichter als erfgenaam van zijn bezitting aangewezen, op de uitdrukkelijke voorwaarde dat hij persoonlijk de fabriek beheeren zou. Van Bergen voelde dat zijn groote levenskans gekomen was. Binnen drie dagen had hij met vrouw en kind de directeurswoning betrokken en zijn sjoewel meubilair voor den nieuwen huurder achtergelaten. Nu stond hij 's morgens om vijf uur op en was de eerste in de fabriek. Want, hij wilde zich niet tevreden stellen met de leiding der administratie, doch alles persoonlijk nagaan. Zoo zag hij de mannen des morgens komen aanslenteren, moe, lusteloos en velen onwillig. Hij concludeerde daaruit dat ze niet gaarne kwamen en besloot te onderzoeken waardoor dit kwam. De groote werkzaal bleek hem dra onaangenaam, mistroostig en on-aesthetisch ingericht. Muren en zoldering waren goor en beroekt, en niets wees er op, dat de ingenieur bij de inrichting rekening had gehouden met het artistieke. Hij gaf aanstonds het personeel vier weken vacantie met behoud van salaris en liet de werkzaal schoonmaken en de machines polijsten. Ter beschrijving der muren noodigde hij eenige bevriende jonge kunstenaars uit en aan de zoldering liet hij door een fantastisch aangelegden tuin-architect iets als een hangenden tuin aanbrengen. Toen de arbeiders na hun

vacantie terug kwamenschaamden ze zich tegenover hun mooie zaal voor hun werkkleeren. Ook van Bergen vond dat die er niet meer mee harmonieerden en raadde hun aan in hun beste kleeren te komen. Het schaftlokaal liet hij uitbouwen en verfraaien en ruim van boeken, tijdschriften en bloemen voorzien. Dikwijls zette hij zich bij de mannen neer, dronk koffie met ze en sprak over kunst, literatuur en wetenschap. En eens, toen hij midden in een

toespraak gestoord werd door het luiden der klok die den tijd van beginnen aangaf, ordende hij dat die moest worden afgeschaft. In zijn fabriek zou niet een doode klok, maar de hernieuwde werklust zelve het sein van den arbeid geven. Hij deed nog veel meer om zijn fabriek schoonheid bij te zetten. Hij liet kostbare ventilatieinrichtingen aanleggen om onaangename lucht weg te voeren, Hij liet den jongens zangles geven en de meisjes dansles, omdat de eersten tot nog toe hun liederen uitschreeuwden en de laatsten ongracius in hun bewegingen waren. Hij schafte onderbazen en meester-knechts af, omdat een enkel woord reeds, op bevelenden ton gesproken, in zijn harmonisch-aesthetische fabriek een wan-klang ware. Na een half jaar bood hij zijn schuldeischers vijf en veertig procent aan en hield toen genoeg over om voor zijn oude woning een maand huur vooruit te betalen. Zijn „meubelen” waren door den vorigen huurder meege-nomen. Den eersten avond zaten hij en zijn vrouw tegenover elkaar alsof ze de woning nooit verlaten hadden. Zij glimlachte droevig, ze wist dat ze het toch niet lang meer maken zou. Haar zuster had beloofd haar jongen bij zich te nemen; maar hij, haar groot kind... Hij scheen niet te begrijpen dat het met haar spoedig zou ten einde zijn; hij was deze oude woning ingetrokken, alsof hem niets beters had kunnen gebeuren. „Lou,” zei ze zwak, „als het eenmaal zoover is...” „Het is nog niet zoo ver, lieve,” zei hij, een ongeduldige beweging makend naar zijn schrijftafel. „En het komt ook

niet zoover." „Het komt, we moeten het onder de oogen zien. Ik zou liever bij je blijven, als het kon, maar ik moet gaan, ik voel het. Voor mezelf berust ik er in, en onze jongen krijgt het bij Lise beter dan hij het ooit bij ons had. Maar jij?" „Wat ik?" „Wat ga jij beginnen?" „Wat? Wat zou ik beginnen?" ☼ Toen viel zijn oog op een blok papier en een penhouder. Er drong iets in hem, een kracht stuwde zijn hand er heen, de pen te grijpen... „Ja, wat ga jij beginnen. Jij bent gezond, je kan nog leven. Je moet weer iets doen." „Iets doen," zei hij onbestemd, terwijl zijn pen reeds schreef. „Ik doe immers al, wat ik altijd heb gedaan en wat ik moet doen. Ik dicht."

DE TABAK EN HET ROOKEN

Doux charme de ma solitude,
Fumante pipe, ardent fourneau
Qui bannis mon inquiétude
Et qui me purges le cerveau.
(Lombard)

NADAT Columbus in 1492 Amerika had ontdekt, schonk dit aan Spanje zijn goud en aan het Noordelijk Europa een aantal nog kostbaarder produkten, zooals indigo, vanielje, kina, cochenielje, cacao en ten slotte de tabak. ☼ Volgens sommigen zou Amerika niet het vaderland van de tabak geweest zijn, maar zou zij ook in China en Perzië tehuisbehooren en gerookt zijn, lang vóór de komst van Columbus op Cuba in 1492, waar hij haar het eerst zag bloeien en zijn vertrouwde matroos Sancho de eerste christelijke tabakskweker werd. Weer anderen beweren dat de tabak een Arabische plant geweest moet zijn. Wij zullen ons niet wagen in den doolhof van gissingen, zegt Dr. G. D. J. Schotel, aan wien ik hier het een en ander ontleen, door honderden schrijvers van vroeger en later tijd geopperd, maar als meest waarschijnlijk aannemen, dat de tabak door den Spaanschen monnik Romano Pane op Columbus' tweede reis te Haïti is ontdekt. In zijn beschrijving, kort daarna verschenen, prees de geleerde monnik de tabak als een voortreffelijk geneesmiddel, terwijl ook door anderen buitengewone krachten daaraan werden toegeschreven, vooral als wondheeland kruid. Op hun tochten door de wildernis kauwden de Indianen tabak, en konden drie of vier dagen buiten eten en drinken. ☼ Naar West Indië overgebrachte slaven trokken, zegt een Spaansche schrijver, vermoeid van het dansen en springen, den tabaksrook door neus en mond, vielen bewusteloos neer, maar sprongen na drie of vier uur vroolijk en verkwikt op en hervatten met lust hun arbeid. Daarom trent merkt onze Bontekoe op, welk een „treffelijk middel" de tabak is tegen de vermoeidheid. Wij hebben,

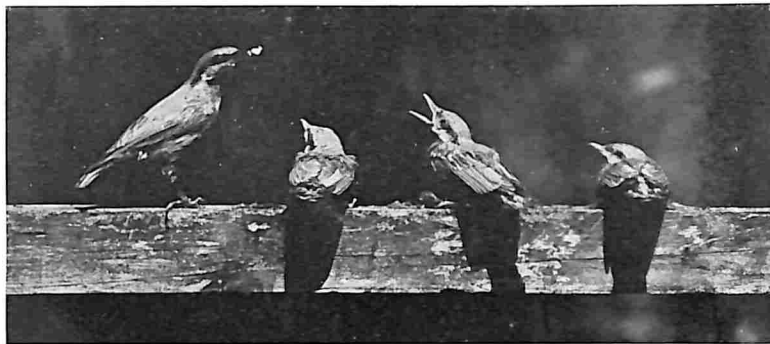

Foto F. E. Müller.

SPECHT MET JONGEN.

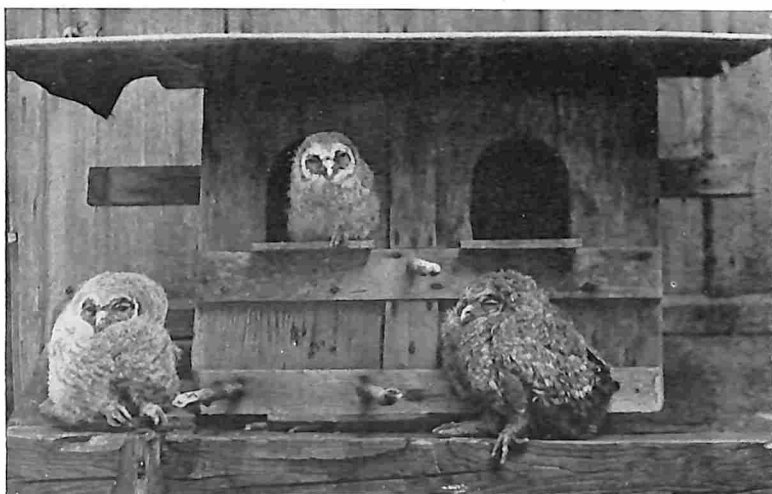

Foto F. E. Müller.

VOGELLEVEN.

JONGE BOSCHUILEN VOOR HUN GEBOORTEHUIS,
EEN VERLATEN DUIVENTIL.

zegt hij verder, daarvoor niet naar Indië te gaan; ook onze arbeiders, die met zwaarwerk den kost moeten verdienen, worden door de tabak verkwikt; de schaffklok is nauwlijks koud, of de brand

Foto F. E. Müller.

GEELGORSJE, UIT DE HAND ETEND.

wordt in de tabak gestoken en de tronies toonen welhaast dat er nieuwe werkkraft begint te komen. 1) ☼ Wanneer en door wien de eerste zaden of planten van de tabak naar Europa zijn overgebracht, is even onzeker als wie ze heeft ontdekt. Behalve Romano Pane wordt ook Hernandez de Toledo genoemd, die op bevel van Filips II een wetenschappelijke reis naar Amerika ondernam en de planten meenam naar Spanje, waar ze wel om haar schoonen bloei, maar niet om haar voortreffelijke eigenschappen bewonderd werden. Hierop door hem opmerkzaam gemaakt, gwenden de Spanjaarden zich langzamerhand aan het rooken. In de eerste helft der XVIIe eeuw was dit reeds zeer algemeen en ofschoon de grandes en de geestelijken zich er niet aan verslaafden, bracht in 1750 de tabakspacht aan de schatkist een voordeel van meer dan zeven millioen rijksdaalders. ☼ In Portugal was de tabak, na de terugkomst van Toledo, het eerst uit Florida ingevoerd omstreeks 1550, maar Jean Nicot, de Fransche gezant te Lissabon, vestigde daarop eerst de aandacht. Hij had van den tuinman der koninklijke paleizen, anderen zeggen van een Nederlandschen koopman, eenige stekjes gekocht of gekregen, en liet de plantjes in zijn eigen tuin overbrengen. Wel bewonderde ook hij de schoonheid der plant, maar bleef van hare voortreffelijke eigenschappen onkundig, totdat op zekeren keer zijn page hem kwam vertellen, dat een wondje aan diens neus door uitgerperst tabaksap genezen was. Deze op-

merkelijke genezing werd door andere gevolgd en nu was de toekomst van de tabak verzekerd. Een ieder sprak van het wonderkruid, „l'herbe de l'ambassadeur", en van alle kanten stroomden lijders aan allerlei kwalen naar de hoofdstad om genezing te zoeken. ☼ De gezant zond eenige plantjes aan den Groot Prior van Frankrijk, die ze meenam naar zijn vaderland, Lotharingen, waar hij ze in zijn tuinen liet aankweken, waarna het kruid den naam ontving van „herbe du Grand Prieur". Tegelijkertijd zond de gezant ook tabaksplantjes aan Frans II, aan de Koningin-Moeder, aan den gouverneur van La Rochelle en andere Fransche grooten. Maria de Medicis had zelf de heelende kracht ervan ondervonden en gaf het den naam van „herba medica" en „herbe à la reine". Het kruid was zóó zeer in de gunst gestegen, dat iedereen er zijn naam aan wilde geven, maar bij de geleerden bleef het bij dien van „petum", later „herba Nicotiana". André Thevet, die in 1555 Brazilië bezocht, was er minder over te spreken; hij zegt, dat de tabak den mensch slaperig maakt en zoo ongesteld van hersenen, dat hij als dronken is, wanneer hij zelfs den rook maar heeft ingezwolgen. Maar de Koning zelf liet, ondanks zijn voorzichtigen lijfarts, tabak onder het krijgsvolk uitdeelen, en Lodewijk XIV gelastte in den oorlog tegen Holland in 1674, dat de soldaten van tabaksgereedschap moesten worden voorzien. Minister Louvois meende, dat een pijpje tabak de soldaten aanmoedigde tot den strijd en het bovendien een besparing was op den mondkost. ☼ Het juiste tijdstip der invoering van de tabak in Engeland is niet met juistheid te bepalen.

1) Professor H. L. Hull, hoogleeraar in de psychologie aan de universiteit te Wisconsin, heeft onlangs verklaard, dat hij na 3-jarige proefnemingen tot de overtuiging is gekomen, dat de tabak de geestelijke ontwikkeling van den mensch bevordert en zijn faculteiten en capaciteiten vermeerdert, hetgeen hij op 5 percent meent te moeten bepalen.

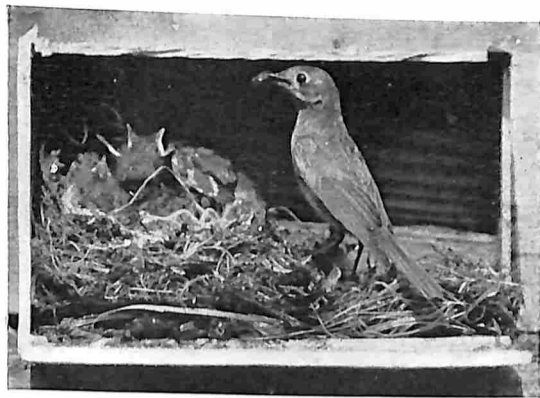

Foto F. E. Müller.

ROODSTAARTJE BIJ ZIJN NEST MET JONGEN IN EEN OUDSIGARENKISTJE.

Sommigen meenen dat de Franschen, kort nadat Nicot de planten uit Lisabon overgezonden had, de tabak in Engeland bekend gemaakt hebben; anderen, dat de admiraal Sir Francis Drake in 1574 eenige planten of zaden uit Virginië heeft meegebracht; weer anderen beweren, dat Sir Walter Raleigh de tabak uit Virginië heeft laten komen en de eerste tabaksrooker in Engeland was. Volgens een legende zat Sir Walter op zekeren keer in zijn studeerkamer zijn pijpje te rooken, toen zijn dienstbode met een pot ale met nootmuskaat binnenkwam. Toen zij zag, dat dikke rookwolken uit den mond haars meesters tevoorschijn kwamen, wierp zij hem den drank in het gezicht en liep verschrikt de kamer uit, schreeuwende: „mijn meester staat in brand!” Een andere legende vertelt van hem, dat hij, in een gesprek met Koningin Elisabeth over de eigenschappen van het geliefde kruid, een weddenschap aanging, dat hij het gewicht van den uitgeblazen rook zou kunnen bepalen. De koningin meende dat zulks onmogelijk was. Nu woog Walter de tabak, daarna de asch. Het verschil in gewicht moest dat van den rook zijn — hij had de weddenschap gewonnen. Elisabeth betaalde de ponden, erbij voegende, dat zij wel eens van menschen gehoord had, die uit goud rook maakten, maar dat hij de eerste was, die uit rook goud wist te slaan. ☞ Karel I was evenmin als zijn vader Jacobus een liefhebber van de tabak ofschoon hij den kleinhandel niet belemmerde. Zijn onderdanen daarentegen waren reeds aan de pijp verslaafd. Ook Cromwell rookte zijn pijpje en gaf verlof binnenlandsche tabak aan te kweken. Karel II rookte niet, ofschoon men het zou opmaken uit het geschenk van een zilveren tabaksdoos, versierd met 40 diamanten ter waarde van / 40.000, hem door den koning van Bantam aangeboden. ☞ In Duitschland is de tabak eerst laat bekend geworden en in zwang gekomen. Ongetwijfeld kunnen de grensbewoners en die der handeldrijvende steden daarvan niet geheel onkundig gebleven zijn, maar in hoofdzaak zijn de Duitschers de kennismaking met de tabak aan de Hollanders en de Engelschen verschuldigd. Zeker is het, dat de Nicotiana eerst in den dertigjarigen oorlog (1618—1648) in het hart van Duitschland is ingevoerd. De 2000 man hulpstroepen, die koning Jacobus I aan zijn schoonzoon Frederik van de Paltz toezond, hebben den Saksers het rooken geleerd en een Engelsch koopman voorzag Straatsburg van tabak terwijl de legers van den keizer de tabak in Duitschland hebben leeren kennen en in Oostenrijk invoerden. De eerste tabak werd in Neurenberg gekweekt omstreeks 1630, hetgeen weldra door andere steden werd gevolgd. In Oostenrijk werd in 1670 door bemiddeling van Christoph Khevenhuller, graaf van Frankenberg, de verkoop van tabak verpacht, hetgeen toen slechts 2000 gulden opleverde, maar gaandeweg gestegen is en in 1723 reeds / 120.000 bedroeg. Ofschoon de prijs reeds aanmerkelijk was verhoogd, achtte de aartsbisschop van Salzburg eene verhooging van nog 30 kreutzen het geschikteste en meest doeltreffende middel om het armenfonds te ondersteunen. Niettemin had de tabak ook in Duitschland zijn vijanden. De aartsbisschop van Keulen b.v. dacht er anders over dan zijn collega van Salzburg en richtte in 1649 aan de regeeringen het verzoek den koop, verkoop en het gebruik van de tabak te verbieden en de overtreders met geldelijke boeten te straf-

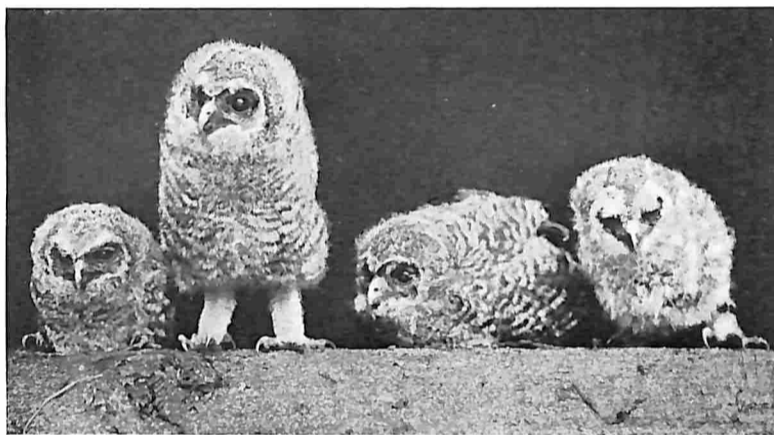

Foto F. E. Müller.

JONGE BOSCHUILEN, POSEEREND VOOR DEN FOTOGRAAF.

fen. Nochtans was er geen land, waar het rooken zoo spoedig algemeen werd als in Duitschland, en nergens werden hartstochtelijker rookers gevonden dan bij de afstammelingen der oude Germanen. Aan het hof van den keurvorst van de Paltz werd in 1718 zelfs het in Perzië en Turkije gebruikelijke rooken „door water” ingevoerd. Aan het hof van Frederik I werd gerookt en Frederik II, de grootste snuiver zijner eeuw, zocht na den zevenjarigen oorlog, de tabaksteelt in zijne staten te bevorderen. Ook de vrouwen rookten er dapper op los, wat zij, volgens Nietzsche, van de Hollandsche vrouwen hebben geleerd, maar hij vergeet er bij te voegen, dat het reeds een eeuw vroeger bij de Duitsche juffrouwen mode werd, een pijp mee te rooken. Niet alleen de vrouwen, ook kinderen van 6 tot 8 jaar rookten als mannen, zoo zeggen althans geloofwaardige geschiedschrijvers.

(Slot volgt).

K. L. SCHAMP.

VOGELLEVEN.

WEL heel lang heeft de lente ditmaal op zich laten wachten. Maar eindelijk is dan toch ons geduld beloond, en te blijder was Lente's intocht, omdat zoo plotseling de natuur ontwaakte uit den maandenlangen winterslaap, en zoo snel boom en plant zich tooiden met blad en bloem onder de koesterende stralen van de Mei-zon. ☞ Als steeds bereidde de komst van de lente ons nog een andere vreugde, n.l. den terugkeer van zoovele onzer gevederde vrienden, die voor den barren winter de vlucht hadden genomen naar warmer streken. Tot een

van de eersten behoort wel de spreeuw. En hoe fraai is in dezen tijd het mannetje in zijn violet-zwart-rood bruingomsgewaad, dat glanst als metaal. Dicht bezet zijn reeds in het vroege voorjaar de nog kale takken der boomen met het drukke babbelende volkje, dat weldra den nestbouw ter hand neemt of wel de door vriendelijke menschenhand ter beschikking gestelde nestkastjes betreft. Later als 't zomer is, zullen de spreeuwen ons soms vermaken, als ze op den rug der schapen rijden, om ze van de bloedzuigende teken — een

delicatesse voor spreeuwenmagen! — te bevrijden. ☞ Ook de zwaluwen kondigen weldra de komst van de lente aan, en betrekken weder hun oude kwartieren, bij voorkeur in de nabijheid van den mensch, als in schuren en onder dakgoten. Het zal hun wel niet bekend zijn, dat de menschen hen als gelukaanbrenners beschouwen, maar de ondervinding heeft hun geleerd, dat zij van deze groote wezens weinig te vreezen hebben. ☞ Het is, alsof ook de vogels, die het gewaagd hebben den straffen hand van den winter te trotseeren, tot nieuw leven ontwaakt

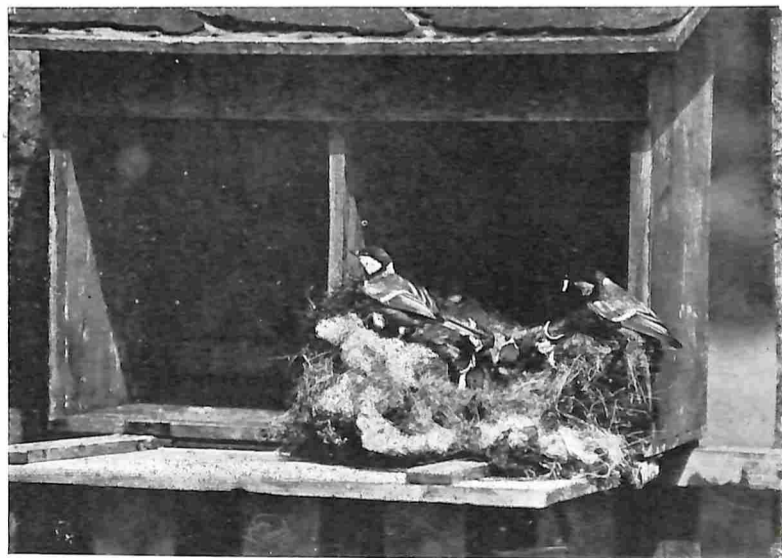

Foto F. E. Müller.

VOGELLEVEN.

MEEZEN-FAMILIE, NESTELEND IN EEN BRIEVENBUS.

zijn. Geheel onopgemerkt bleven zij niet, in het koude jaargetijde, en soms deed wel de honger hun de schuwheid overwinnen, zooals het geelgorsje, dat gefotografeerd werd (zie blz. 272), toen het voedsel uit de hand aannam. Maar thans trekken zij de aandacht door een druk beweeg en gekwinkeleer, dat aan de ontwaakte natuur iets nog blijders geeft. Bij de musschen. de straatjongens en de vogels van de koudste winterdagen drukte genoeg gemaakt, en ze blijven nog altijd dezelfde onverzadigde vechtersbazen. ☼ Aardig voor den natuurvriend is het thans, de vaardigheid in het nestenbouwen van onze kleine vogels te kunnen constateeren. En welk een zonderlinge plaatsen kiezen zij zich soms uit! Schrijver dezer regelen trof het vorig jaar een meezen-paartje, dat in een brievenbus in een woonhuis kampeerde. Op de op blz. 273 gereproduceerde foto heeft hij het oogenblik vastgelegd, waarop moeder mees, voorzien van een lekker hapje, op het punt is haar met opengesperde snavels afwachtend kroost te voederen. ☼ Grappige tafereeltjes geeft die voeding der kleintjes in de vaak kunstig gemaakte nestjes te aanschouwen: maar zoo heel gemakkelijk te fotografeeren zijn ze nu juist niet. Dat geldt ook voor de spechten, die eigenaardige boomstamklimmers, de roodstaartjes, die evenzeer als de meezen soms op zonderlinge plaatsen nestelen. ☼ Als men eenmaal het geluk heeft gehad jeugdige boschuilen aan te treffen, zooals het stelletje op bladz. 272, dat in een verlaten duiventil het levenslicht had aanschouwd, is het niet zoo heel moeilijk, het beeld van deze bij daglicht slecht-ziende vogels op de gevoelige plaat vast te leggen. Zij poseeren gaarne, met gelaten-philosophische gezichten, ietwat weemoedig, misschien omdat zij zich de goede dagen herinneren, toen zij aan Pallas Athene, de Godin der Wijsheid gewijd waren, terwijl thans.... ☼ Neen, de uil, hoezeer men hem ten onrechte als een onheilbrenger moge beschouwen, draagt weinig bij tot de vroolijkheid die van onze gevederde vrienden vooral in dezen tijd van het jaar uitgaat. En zeker niet door zijn allesbehalve fraai geluid. Maar hoeveel vreugde brengen ons andere vogels door hun gezang. En het is waarlijk geen wonder, dat onze kleine zangvogeltjes zoo vele vrienden onder de menschen hebben, en zoo weinig vijanden, al zijn er helaas nog altijd kwajongens, die in 't uithalen van nesten een sport maken, zeker een van de naaste uitingen van baldadigheid die men zich denken kan.

M.

Foto F. E. Müller.

VOGELLEN. SPREEUW MET
VOEDSEL VOOR HARE JONGEN.

EEN NOORD-HOLL.

BOERDERIJ IN ZOMERSIER.

ALS de koeien de „waaid” in zijn en de stal geschrobd is, komt voor de boerin een tijd aan van kunstzinnig gezwoeg. Dan moet allereerst over den stal, die nu zoo'n kaal-houtig aanzien heeft, een glans van reine witheid komen, gebroken hier en daar door kleurige decoratie. Die stal in zomertooi is een triomf voor de boerin, daar is ze met recht wat trotsch op, daar — op 't z.g. staltje — zal ze ook wonen met haar gezin den heelen zomer lang, tot de ruwe herfstvlagen komen en 't kil wordt in de wijde stalruimte. ☼ Maar vóór de boerin met kunstvaardige hand haar sierarbeid beginnen zal, moet die pas geschrobd stal in-droog zijn. En daarom laat men den wind er maar 's flink doorwaaien. De twee groote ramen vóór en al de kleine stalvenstertjes zijn opengezet om den vochtigen stal kurkdroog te krijgen. En met het uur voelt het houtwerk al droger aan. De boerin moet nu en dan eens met groot ongeduld onderzoeken, of ze haast 'r kunstzin koelen kan aan den stal, die nu wel rein is en schoon als een brand, maar haar zoo ergert

door zijn monotone houtigheid. Die stal spookt haar dag en nacht in 't hoofd, en 't zal niet rustig worden in haar geest, vóór 't schotten en schutten, vóór gang en groep en goot, vóór 't stalhout, ja, vóór de grond zelfs in de z.g. vakken, de kunstbewerking ondergaan heeft, die een Noordhollandschen stal zoo'n typisch aanzien geeft. ☼ Al dagen vooruit heeft de boerin in 't winkeltje van Griete-buur tien kop „witteles”, laten halen en wat pakjes „blauwsel”, „roodsel” en „geesel”, en bij den timmerman is al een paar kan koolteer besteld. Uit dit kunstmateriaal blijkt overduidelijk, dat de hoofdtint in den stal het reine kalkwit zal zijn, want die „witteles” is in den stal het reine kalkwit, dat rood en blauw en geel, en 't niets anders dan witkalk. Dat rood en blauw en geel, en 't allerzwartste zwart dienen slechts om het wit „af te zetten.” Maar zijn geheel wordt de stal wit. „Wittelen” is alzo het voornaamste werk bij de stalversiering. Dat witwerk wordt echter op de boerderij niet uitgevoerd door een vakman, een stucadoor. De boerin „zou 'm zien komme, zoo'n vreemde sinjeur uit de stad; nee, nee, vast nooit ok niet!” De boerin „wittelt” zelf, bijgestaan door de meid; en het kan er mee voort hoor, dat vrouwvolk; nou!

☼ En in een anderhalven dag is de heele stal „gewitteld”. Maar dan komt het „teutwerk”: de randen der stalschutten moeten met rood of blauw worden „afgezet”. En zoo gemakkelijk kan er nu op het reine wit gevlekt worden. ☼ Vooral het stalhout 1) — dat echter meestal van steen is — vraagt heel wat kunstvaardigheid van de boerin. De bovenkant wordt „gegeeseld” voor zoover dit staldeel niet met een smal loopertje wordt bedekt. De bovenkant bestaat uit kleine steentjes, die twee aan twee afzonderlijk gekleurd worden; bijv. twee blauw, twee geel of rood. Ook werkt de boerin soms met drie kleuren: twee rood, twee wit, twee blauw, om een nationaal karakter aan den bovenvoorkant van het stalhout te geven. Nog sterker: dat stalhoutrandje heb ik wel in vier kleuren behandeld gezien: rood, wit, blauw en oranje, welke laatste kleur, zeer deskundig, door de boerin uit rood en geel was bereid. ☼ Dat interessante stalhoutrandje is dus niet zoo maar „in een gauwigheidje gedaan”: „je mag veul liever een half hooibargschot wittelen”. En we gelooven het gaarne. Maar het schiet lekker op, als dat bewerkelijke randje eindelijk „gedaan” is. En dan komt het koolteer aan de beurt als kunstspecie. Daarmee wordt de onderkant van het stalhout bewerkt en het steenlaagje beneden het hooibergschot. Ook laagje om deurknoppert gemaakt. Het steekt heel sterk af bij 't helle wit, heel sterk, maar door de overheerschende witheid stoort het de harmonie der tinten niet. Het doet heelemaal niet aan als een sombere rouwersiering, zooals men licht zou denken. Op sommige boerderijen heeft men echter een afschuw van koolteer, hoewel niet uit oogpunt van kunst. Maar bij gebruik van koolteer zou de boerin eenigen tijd een koolteersmaak hebben. ☼ Ondertussen heeft de boer op de koolteersmaak de stalschutten, waar de koeien stonden, een hoopje tusschen gebracht, die door de boerin worden uitgespreid en vlak gedrukt. Waar geen schelpen te krijgen zijn behelpt men zich met zand, waarin met de karnstokschijf of ander schabloon figuren worden gedrukt. Maar schelpjes staan fijner en zijn meer practisch in 't gebruik, daar de katten zoo graag in 't zand schrapen en daarbij de sierlijke figuren jammerlijk verruïneeren. ☼ Verder wordt de stalgang met zand ingedweild en in 't midden met een ± 60 c.M. houten beuntje bevoerd, waarover een looper wordt gelegd van de achterdeur tot bij het z.g. staltje. En dat typische „staltje” wordt omgetooverd in een echt gezellig zomerverblijf. Een stalschut is weggenomen en een paar groote zomerveerhouten vormen den vloer, waarop biezen matten 2) worden gelegd

met of zonder karpel. Het woont daar in den warmen zomertijd recht gezellig en heerlijk frisch. ☼ Voor de kleine stalraampjes zijn peuterige gordijntjes gehangen, met een rood of blauw bandje in het midden schuin getrokken. In de schutstijlen zijn spijkers geslagen, waaraan de glimmende paardentuigen zijn opgehangen en allerlei geel en rood koperwerk. Over een paar stalschutten hangen de fraai gekleurde paarden- en rijdekens, de „mooie” leidsels, de teugels enz. En eindelijk is de stal en de heele boerderij „schoon en op stel.” ☼ Maar dan komt het uitwendige nog aan de beurt en het voorerf vaak en de boomgaard naast het huis. De muren worden aan den benedenkant met wit en zwart bewerkt. De ijpen of linden voor het huis krijgen witte stammen en een zwarten voet; ook de vruchtboomen in den bongerd. Dat is zoo'n mooi gezicht, die wit-zwarte stammen oprijzend uit het malsche groen. En als dan alles en alles klaar is naar den zin van de boerin, is 't vaak al bij Pinksteren. ☼ En kom dan eens kijken in en om een Noord-Hollandsche boerderij, met een herinnering nog in uw hoofd aan den morgen, toen het vee naar buiten was gebracht. Ge zult er van „opkijken” en ongetwijfeld de boerin een compliment maken, die het artistieke deel der metamorphose voor haar rekening heeft gehad.

Foto F. E. Müller.

VOGELLEVEN.
BABBELENDE SPREEUW.

brenge, dat de deserteur waarschijnlijk binnenkort wel weer terug zou komen. Maar hij was niet bijzonder knap in de hondentaal en Jinny, die hem bij uitzondering eens niet begreep, was troosteloos. ☼ Zoodra hij de laatste verkoolde boomstronken en den kaal-gebranden grond achter zich had, liep Woef met koortsige haast voort. Het verlangen, dat hem voortdreef, leidde hem naar de half-naakte, ronde hoogten van de „Suikerbrood”-heuvels waar tegen dien tijd de blauwbessen rijp waren en opensprongen door het opgehoopte sap. Hier in de goud-groene, open vlakten, tot zijn buik in de lage, blauw-behangen struiken staande, smulde Woef naar hartelust; en toch voelde hij, dat hij niet hier gekomen was om bessen te eten. ☼ Doch toen hij een glanzende, jonge berin ontmoette, wier zwarte snoet rood zag van het bessensap, werden hem de oogen geopend omtrent het doel van zijn tocht. Misschien dacht hij, dat zij ook een hond was: zoo ja, dan leek zij hem een hond van onbeschrijflijke bekoorlijkheid toe, van wie — al leerde hij haar pas kennen — hij meer hield, dan hij zelfs van de kleine, bruine Jinny, zijn goede moeder, ooit gehouden had. De ander, al was ze aanvankelijk eenigszins verbaasd door Woef's energieke pogingen om te kwispelen met een staart, die er niet was, scheen haar grooten vrijer niet onaardig te vinden. Gedurende eenige volgende weken, zoolang de gouden, zoete herfst in de bosschen van New Brunswick duurde, bleven die twee samen rondlopen; en zoolang dat duurde, vergat Woef de hoeve, zijn baas, Jinny en zelfs Mrs. Smith's woesten bezem. Maar tegen dat de eerste scherpe vorst zich deed gevoelen, toen de grond kraakte door de pasgevallen

hem voor datgene, waarvoor hij zichzelf hield en schenen hem te beschouwen als een reusachtig soort hond. En zoo, met niets anders om zijn opgeruimdheid te verstoren, dan dat Mrs. Smith van tijd tot tijd met den bezem op zijn huid trommelde, leefde Woef als een huisdier en vond het prettig een hond te zijn.

III

☼ Maar in den herfst van zijn derde jaar begon Woef onrustig te worden. Zonder te weten wat of waarom, leek het hem toe, dat er iets haperde aan Jabe Smith's boerderij — zelfs aan Jabe Smith zelf en aan Jinny, zijn pleegmoeder. De geur der dichte bosschen, die de ontgonnen velden omringden, oefende een geheimzinnige aantrekkingskracht op hem uit. Hij werd rusteloos. Er was iets dat hem riep; iets in zijn bloed, dat hem onrustig maakte en dat niet zwijgen wou. En eens op een ochtend, toen Jabe Smith bij het kriecken van den dag naar buiten kwam om de paarden te voeren, zag hij, dat Woef verdwenen was. Het speet hem, maar verbaasde hem niet. Hij trachtte de terneergeslagen Jinny aan het verstand te

1) Stalhout: dat gedeelte, waar de koeien met de achterpooten op staan. Alleen in zeer oude boerderijen is het stalhout nog van hout.

2) Voor een 25 jaren kwamen in 't voorjaar mattenventers heel uit Overijssel naar de Hollandsche dorpen, waar ze de boerderijen met hun matten, op lichte kruiwagentjes gestapeld, afliepen.

HOEVEN EN KLAUWEN

DOOR

2) G. D. ROBERTS.

JABE Smith had geen kinderen, die aanleiding hadden kunnen geven tot moeilijkheden. Zijn heele gezin bestond uit Mrs. Smith, een klein, maar afwisselend aantal katten en katjes, Jinny en Woef. En Woef's waan-idee had een zoodanig effect op Mrs. Smith en de katten, dat zij hem als een hond gingen beschouwen. De katten hadden hem gekrabd toen hij klein was en bleven hem met dezelfde gerustheid krabben, toen hij groot was geworden. Zoolang Mrs. Smith in een goede bui was, liet ze hem vrij door het huis loopen, verweende hem met katjes-lekkernijen en lachte erom als zijn aanhankelijk maar lastig groot lichaam haar in den weg stond, wanneer zij, door schoonmaakwoede bevangen, aan het vege en dweilen ging. Maar als ze een kwade bui had, nam ze niet meer notitie van hem dan alsof hij een zwarte poedel was. Achter de vlugge Jinny aan, werd hij op vernederende wijze de keukendeur uitgejaagd, terwijl Mrs. Smith's toornige bezem neerhamerde op de plaats waar de natuur vergeten had hem een staart te geven. Meestal zat Jabe Smith in een dergelijke periode peinzend te rooken boven op een houtstapel en keek daarbij de vluchtelingen met medegevoel en innig begripen na. ☼ Dat gemis van een staart was een der moeilijkheden, die Woef te bekampen had bij zijn streven om de rol van hond te spelen. Onverpoosd deed hij moeite om te kwispelstaarten. En daar hij geen staart had om mee te kwispelen, deed hij het zooveel hij kon met zijn heele, logge achterlijf, zeer ten ongerieve van alles wat daarbij in zijn buurt stond. Maar niet-tegenstaande zijn logheid, was hij van zoo'n gelijkmatig-goedigen aard, dat geen enkel dier op de boerderij bang voor hem was, behalve het varken in zijn krot. Het varken, dat uit zijn aard een onverbetterlijke skepticus was en dat bovendien een scherpen, nooit falenden neus bezat, bleef volharden in het geloof, dat hij een beer en dus een minnaar van varkensvleesch was, en begon zenuwachtig te gillen telkens als het hem zag. De andere dieren op den hof hielden

Foto F. E. Müller.

VOGELLEVEN. MEEZEN-ouders.
HET VROUWTJE NEEMT VAN MANLIEF
VOEDSEL VOOR DE KLEINEN IN
ONTVANGST.

bladeren, begonnen Woef en zijn wijfje ietwat hun belangstelling in elkaar te verliezen. Zij vergat hem soms heelemaal en dwaalde alleen weg, met geen andere gedachten dan het voldoen aan haar eetlust, die ontzettend was toegenomen. Zij moest zich wel zooveel vet verschaffen als ze met mogelijkheid bergen kon, ten einde hierop te kunnen teren tijdens haar langen winterslaap in het een of andere hol of in een hollen boom. En Woef zijnerzijds begon zich weer Jabe Smith en Jinny te herinneren en de prettige hof, die hij zoo goed kende en de heerlijke hapjes uit de keuken en den aangename geur van bakkende pannekoeken. Wat had hij, een hond, te maken met de kou en de eenzame wildernis? Hij hield op met het uithalen van een mierenhoop uit een verrotten boomstam en ging weer direkt op zijn thuis af. ☞ Toen hij daar aankwam, vond hij er slechts een schoorsteen, die kaal en verkoold bij een afgebrande ruïne stond. Tien dagen geleden was een boschbrand hierlangs gekomen, had een pad door de bosschen gemaakt van wel een kilometer breed en had Jabe Smith's kleine ontginning volkomen weggevaagd. Daar het te laat in het seizoen was om weer te gaan bouwen, was de woudlooper naar de Nederzetting getrokken om daar den winter door te brengen, in de hoop, dat hij in de lente opnieuw zou kunnen trachten het verlorene te herwinnen. ☞ Woef begreep er niets van. Een dag lang bleef hij troosteloos over en tusschen de overblijfselen loopen, jankend en snuffelend, met het gevoel, dat men hem slecht behandeld had door hem zoo aan

zijn lot over te laten. Wat zou hij blij geweest zijn zelfs het gegil van zijn vijand, het varken, te hooren of den harden bezem van Mrs. Smith op zijn dijnen te voelen hameren. Maar zelfs die armzalige troost werd hem niet gegund. Den tweeden dag — hij had inmiddels geweldigen honger gekregen — gaf hij alle hoop op spekrandjes op en ging weer naar het bosch om zelf zijn voedsel te zoeken. ☞ Zoolang de eigenlijke winter nog niet kwam, viel het hem niet moeilijk zelf zijn voedsel te vinden. Er waren boom-

wortels, die hij kon opgraven, larven, wormen en kevers, reeds half verstijfd door de kou, onder steenen en boomstronken verborgen en mierenhoopen, die hij kon plunderen. Ook waren er de nesten van bijen en wespen, sterk riekend maar smakelijk. Hij was een baas in het jagen op veldmuizen, wat hij deed door geduldig op den loer te liggen naast hun holen en ze, als ze eruit kwamen, met één slag van zijn grooten poot te verpletteren. Maar toen de strenge vorst kwam, die den vochtigen bodem afsloot onder een stalen korst en de sneeuwstormen, die de muizen-gaten verborg onder drie of vier voet van wit dons, toen begon het hem moeilijk te vallen zijn kostje te vinden. Gedreven door zijn ellendigen toestand ging hij telkens na een paar dagen weer het vroeger ontgonnen land opzoeken en bleef tusschen de besneeuwde overblijfselen ronddwalen, niet-tegenstaande de zoo vaak ondervonden teleurstelling, nog steeds in de hoop, dat zijn verdwenen vrienden weer terug zouden komen. ☞ Bij een der eerste van die treurige bezoeken ontmoette Woef voor het eerst een mannetje van zijn eigen soort en hij toonde bij die gelegenheid hoe weinig begrip hij er van had, dat hij tot hetzelfde ras behoorde. Een eenjarige vaars van Jabe Smith's kudde, die aan het vuur ontkomen was en de wildernis was in gevlucht, was toevallig weer teruggegaan naar de plek van waar ze was gekomen. Gedurende verscheiden weken was het haar gelukt te blijven leven van het dorre gras, dat ze door de sneeuw heen kon bereiken en van de berken- en populieren-twijgen, die ze

kon vermalen. Nu stond ze — niet veel meer dan vel en been — in de sneeuw bij de ruïne, met oogen die gloeiden van honger en wanhoop. Haar treurig geloei trof het oor van een hongerigen, ouden beer, die in de omgelegen bosschen op jacht was. Hoopvol kwam hij naderbij. Een slag van zijn gewapenden poot op den nek van de ongelukkige vaars, maakte een einde aan haar lijden en dadelijk viel de woeste oude roover op zijn maal aan. ☞ Maar toevallig had Woef eveneens op eenigen afstand het loeien van de troosteloze vaars gehoord. Hem had het in de ooren geklonken als een stem uit den goeden ouden tijd van vriendschap en overvloed en harde bezems, en hij was met nieuwe hoop in het hart op het geluid afgekomen. Hij bereikte het juist op tijd om van den rand van het bosch den dood van het slachtoffer te zien. ☞ Nu was er één les, die Woef van zijn pleegmoeder grondig geleerd had en dat was de verplichting van iederen wèl-geaarden hond om zijn meester's eigendom te beschermen. De ongelukkige vaars was ongetwijfeld het eigendom van Jabe Smith. Woef herkende het feitelijk als een jong dier, dat vaak haar pas uitgekomen horens naar hem gericht had. In rechtmatigen toorn, rende hij vooruit en wierp zich op den moordenaar. ☞ Deze was een van die grommige, oude mannetjes, die, doordat ze de goede gewoonte van den winterslaap hebben vergeten of er te oud voor geworden zijn, gedoemd zijn den heelen winter lang door de wildernis te dwalen. Bij die schandelijke bemoeiing met wat hij alleen en uit eigen kracht

gedood had, maakte een onuitsprekelijke woede zich van hem meester. Zijn aanvaller was grooter dan hij, beter gevoed en veel sterker, maar gedurende de eerste minutenvocht hij op een manier, die door zijn snelheid en woestheid, den strijd lust van Woef — die nog nooit aanleiding had gehad tot uiting te komen — bijna bekoelde. Toen kreeg Woef een lichten slag van zijn vijand op zijn snuit — niet meer dan het einde van een slag die reeds op zijn lichaam was neergekomen, maar genoeg om hem te kwetsen op de gevoeligste plek,

die de beer heeft — en plotseling veranderde het heele verloop van het tweegevecht. Voor den eersten keer in zijn leven zag Woef rood. Die eerste uitbarsting van zijn drift was een van blinde woede, door het dollen heen. Door dien aanval werd zijn tegenstander overweldigd alsof hij een speelgoedbeer was en binnen een halve minuut was hij te midden der vliegende sneeuw geslagen en gekrabd tot alle vechtlust volkomen uit hem geweken was. Door zich te houden alsof hij dood was — en hij was er inderdaad niet zoo heel ver van af op dat oogenblik — gelukte het hem den naiven niet op zulke kunsten voorbereiden Woef te bedriegen, die op eenigen afstand op zijn hurken ging zitten om te genieten van zijn triomf. Van dat oogenblik maakte de overwonnen gebruik om vlug op zijn pooten te krabbelen en stilletjes door de sneeuw weg te sluipen. En Woef, tevreden met zijn overwinning, deed geen moeite hem te volgen. De schande hem door Mrs. Jabe's bezem aangedaan, was uitgewischt. ☞ Nadat Woef's trotsch gevoel eenigszins gezakt was, legde hij zich neer naast het lijk van de doode vaars. Zooals de wind dien dag blies, was dit hoekje van de ruïne een beschut plekje. Bovendien vormde het lichaam van de doode vaars, zelfs dood en verminkt, in zijn idee een schakel met het gelukkige verleden. Het was Jabe Smith's eigendom en het gaf hem een aangenaam gevoel, er bij te liggen en het voor zijn meester te bewaken.

(Wordt vervolgd).

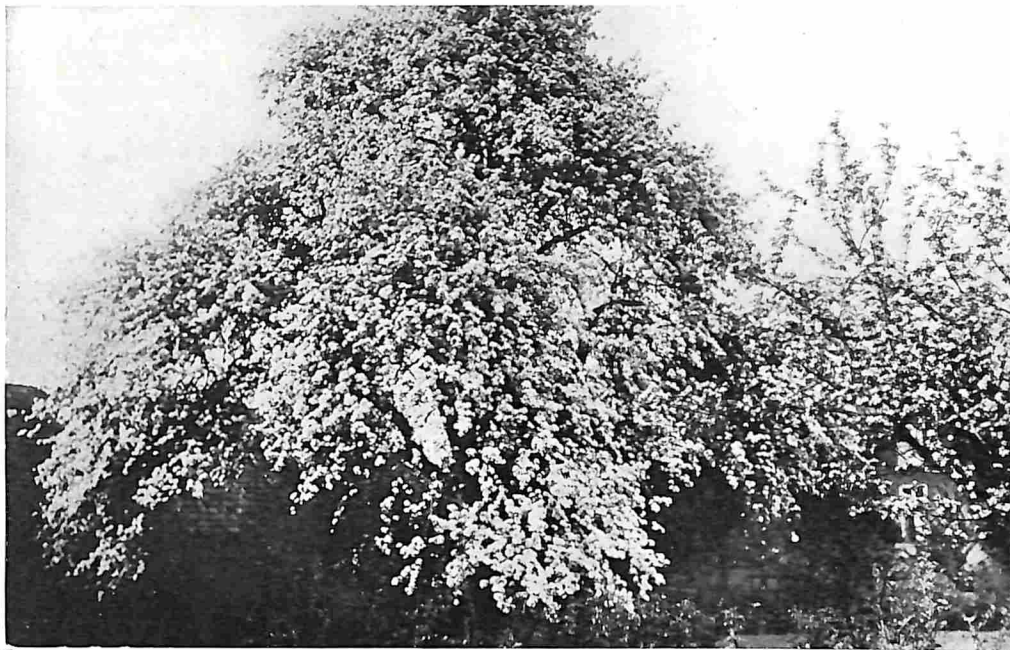

Foto D. Northeimer.

EEN HONDERD-JARIGE PEREBOOM IN DEN TUIN DER HERVORMDE PASTORIE TE LOBITH IN VOLLEN BLOEI.